

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi erikoissairaanhoitolain, kansanterveystlain 40 §:n ja Helsingin yliopistollisesta keskussairaalasta annetun lain 7 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi erikoissairaanhoitolakia, kansanterveystlakia ja Helsingin yliopistollisesta keskussairaalasta annettua lakia siten, että lääkärin perus- ja erikoistumiskoulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin suoritettaisiin valtion varoista laskennallinen korvaus yliopistollisia sairaaloita ylläpitäville kuntayhtymille, sairaanhoitopiirien ja kansanterveystyön kuntayhtymille, kunnille, valtion mielisairaaloille samoin kuin muille terveydenhuollon palvelujen tuottajille, joiden toimintayksikköä yliopisto käyttää erikoislääkärikoulutukseen. Yliopistollisille sairaaloille korvaus maksettaisiin lääketieteellisten tutkintojen määrien perusteella. Muiden terveydenhuollon toimintayksiköiden osalta korvaus suoritettaisiin koulutuskuukausien mukaan.

Lisäksi ehdotetaan, että yliopistollista sairaalaa ylläpitävälle kuntayhtymälle suoritettaisiin valtion varoista laskennallisin perustein korvausta yliopistotasoisesta terveystieteellisestä tutkimustoiminnasta johtuvista kustannuksista. Määrärahaa voitaisiin käyttää myös yliopistollisten sairaaloiden erityisvastualueellaan yhteensovittamasta muiden terveydenhuollon toimintayksiköiden yliopistotasoisesta terveystieteellisestä tutkimuksesta aiheutuviin kustannuksiin.

Sosiaali- ja terveysministeriö antaisi tarkemmat määräykset korvauksen perusteista ja käytöstä ja lääninhallitus maksaisi pääsääntöisesti korvauksen.

Esitys liittyy valtion vuoden 1997 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan vuoden 1997 alusta.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Lainsäädäntö

Erikoissairaanhoitolain 47 §:n (1087/93) 1 momentissa säädetään, että sairaanhoitopiirin kuntayhtymälle, jossa on yliopistollinen sairaala, suoritetaan valtion varoista laskennallisin perustein korvausta lääkärikoulutuksesta ja lääketieteellisestä tutkimustoiminnasta.

Vuoden 1994 alusta korvauksen jakoperusteet muutettiin laskennallisiksi siten, että korvaus määräytyy asianomaisessa yliopistossa suoritettujen lääkäritutkimusten ja yliopistollisen sairaalan yhteydessä julkaistujen väitöskirjojen ja tieteellisten artikkelien perusteella. Korvauksen määräämiseksi lääkäritutkinnoille ja julkaistuille tieteellisille tutkimuksille annetaan painokertoimet (tutkimus- ja tutkimuspisteet), jotka määrätään sosiaali- ja terveysministeriön päätöksellä vuosittain.

Valtion korvaus opetuksen ja tutkimuksen aiheuttamista ylimääräisistä menoista maksettiin ennen vuotta 1994 prosenttiosuutena (12 %) yliopistollisen sairaalan käyttökustannuksista. Valtion korvausta ei erikseen osoitettu opetus- ja tutkimustoimintaan, vaan se oli osa sairaalan valtiolta saamaa tulorahoitusta. Valtioneuvosto teki 14 päivänä lokakuuta 1992 periaatepäätöksen toimenpiteistä julkisen talouden tasapainon parantamiseksi, jossa todettiin, että yliopistollisten sairaaloiden 12 prosentin erityisvaltionosuus uudistetaan laskennalliseksi vuoden 1994 alusta.

Lääkärikoulutuksesta ja lääketieteellisestä tutkimustoiminnasta koituu yliopistollisille sairaaloille, muille sairaaloille ja terveyskeskuksille lisäkustannuksia. Muita lisäkustannuksia kuin ylimääräiset kustannukset, joilla tarkoitetaan niitä lääkärikoulutuksesta ja klinisestä tutkimuksesta aiheutuvia kustannuksia, jotka ylittävät yliopistollisissa sairaaloissa muiden sairaaloiden vastaavat kustannukset, ei korvata erikseen sairaaloille ja terveyskeskuksille. Nämä kustannukset sisältyvät hoidosta perittäviin maksuihin.

Lääkäreiden klininen peruskoulutus annetaan viidessä yliopistollisessa sairaalassa. Sitä täydentää muissa sairaaloissa ja terveyskeskuksissa annettava opetus. Lääkärien pe-

ruskoulutusta toteutetaan muutamassa keskussairaalassa niin sanottuna satelliittikoulutuksena. Yliopistot ovat tehneet erilaisia sopimuksia niiden terveyskeskusten kanssa, joita käytetään koulutuspaikkoina. Myös erikoislääkärikoulutus toteutetaan pääosin yliopistollisissa sairaaloissa, mutta koulutusta annetaan myös keskussairaloissa, aluesairaloissa, terveyskeskuksissa ja eräissä muissa terveydenhuollon toimintayksiköissä. Jokaisessa keskussairaalassa on tutkimus- ja kehittämistoimintaa. Yliopistollisten sairaaloiden tieteelliseen tutkimustoimintaan verrattavaa tutkimusta harjoitetaan myös keskussairaloissa, mutta se on määrällisesti yliopistollisia sairaaloita selvästi vähäisempää.

Kansanterveyslain 40 §:n (1067/94) mukaan terveyskeskusta ylläpitävälle kunnalle tai kuntayhtymälle ja erikoissairaanhoitolain 50 §:n (1068/94) mukaan sairaanhoitopiiriä ylläpitävälle kunnalle tai kuntayhtymälle suoritetaan valtion varoista laskennallisin perustein korvausta lääkärin perusterveydenhuollon lisäkoulutuksesta annetun asetuksen (1435/93) 4 §:ssä tarkoitetusta koulutuksesta johtuviin kustannuksiin.

Sosiaaliturvajärjestelmän piirissä yleislääkäreinä toimivien on suoritettava vähintään kaksivuotinen käytännön työhön painottuva erityiskoulutus. Perusterveydenhuollon lisäkoulutuksen edellyttämien työmahdollisuuksien turvaamiseksi kunnalle tai kuntayhtymälle suoritetaan valtion varoista laskennallisin perustein korvausta lisäkoulutuksesta johtuviin kustannuksiin.

Helsingin yliopistollisesta keskussairaalasta annetun lain 7 §:n (1069/94) mukaan kuntayhtymälle ja erillisenä kuntayhtymänä toimivalle Lastenlinnan sairaalan kuntayhtymälle suoritetaan toiminnan järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin erikoissairaanhoitolain 47 §:n 1 momentin ja 50 §:n mukainen valtion korvaus.

1.2. Nykytilan arviointi

Lääkäreiden klinisen peruskoulutuksen, erikoistumiskoulutuksen ja lääketieteellisen tutkimustoiminnan ylimääräiset kustannukset katetaan nykyisin yliopistollisille sairaaloille maksetulla erityisvaltionosuudella. Ar-

vioitaessa nykyisen järjestelmän taloudellisia vaikutuksia on pohjatietoina käytetty Suomen Kuntaliiton ja yliopistollisten sairaaloiden vuonna 1993 tekemää laskelmaa tutkimus- ja koulutustoiminnan kustannuksista. Suomen Kuntaliiton laskelman mukaan lääkäreiden koulutuksen ja tutkimuksen aiheuttamat kokonaiskustannukset yliopistollisille sairaaloille olivat vuoden 1991 hintatasossa 714 miljoonaa markkaa. Laskelma tehtiin sairaaloiden kustannustiedoista menopohjaisen valtionosuusjärjestelmän aikana. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus (Stakes) teki vuonna 1996 ekonometrisen tutkimuksen yliopistollisten sairaaloiden erityisvaltionosuuden korvausperusteista. (Ekonometrisen tutkimus yliopistosairaaloiden erityisvaltionosuuden korvausperusteista, 15/1996 Stakes). Sen mukaan lääkäreiden koulutus- ja tutkimustoiminnan yliopistosairaaloille aiheuttamat kokonaiskustannukset olivat vuonna 1994 638-664 miljoonaa markkaa valitusta laskentamallista riippuen.

Yliopistosairaaloille maksetaan vuonna 1996 650 miljoonaa markkaa korvausta lääkäreiden koulutus- ja tutkimustoiminnan ylimääräisinä kustannuksina. Tutkinto- ja tutkimuspisteen hinta määräytyy opetukseen ja tutkimukseen nykyisin valtion talousarviossa olevan 650 miljoonan markan perusteella siten, että opetuksen osuus on 45 prosenttia ja tutkimuksen osuus 55 prosenttia jaettuna ilmoitettujen lääkärin tutkintojen ja tutkimuspisteiden määrällä.

Kaikille sairaaloille yhteiset lisäkustannukset katetaan kuntien maksuilla. Erityisesti lääkäreiden erikoistumiskoulutuksesta johtuvat lisäkustannukset jakautuvat epätasaisesti sairaanhoitoyksiköiden välillä ja rasittavat näin ollen eri tavoin eri kuntia ja kuntayhtymiä. Epäkohta voidaan korjata vain siten, että valtio korvaa nämä lisäkustannukset laskennallisin perustein sairaaloiden, terveyskeskusten ja muiden terveydenhuollon toimintayksiköiden osalta. Pääosa lääkäreiden klinisestä peruskoulutuksesta ja erikoistumiskoulutuksesta annetaan yliopistollisissa sairaaloissa. Muissa kuin yliopistollisissa sairaaloissa annettu klininen peruskoulutus ja erikoistumiskoulutus on täydentänyt yliopistollisissa sairaaloissa annettua koulutusta.

Lääkärikoulutuksen korvaamisen tulee tukea terveystaloudellisia tavoitteita. Jotta lääkärikoulutus antaisi nykyistä paremmat val-

miudet niihin tehtäviin, joissa suurin osa käytännön lääkärin ja erikoislääkärin työtä tehdään, tulisi koulutusohjelmaan sisältyä nykyistä pidempi osuus yliopistollisen sairaalan ulkopuolisissa terveydenhuollon toimintayksiköissä, toisin sanoen perusterveydenhuollossa ja muissa sairaaloissa. Jos niille korvattaisiin koulutuksesta aiheutuvat lisäkustannukset, lääketieteelliset tiedekunnat voisivat yliopistollisten sairaaloiden lisäksi käyttää nykyistä enemmän näitä yksiköitä.

Sairauksien diagnostiikkaan, hoitoon ja kuntoutukseen kohdistuva tutkimus parantaa sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä palvelujen laatua ja kustannustehokkuutta. Tämän lisäksi erityisesti yliopistollisten sairaaloiden yhteydessä tehdään sellaista lääketieteellistä, hoitotieteellistä ja muuta terveystieteellistä tutkimusta, jonka tulokset ovat hyödyksi sairauksien diagnostiikalle, hoidolle ja kuntoutukselle koko maassa. Osa tällaisesta tutkimuksesta tehdään muissa kuin yliopistollisissa sairaaloissa, mikä sinänsä on tarkoituksenmukaista. Tällaisen tutkimuksen kustannuksiin ei kuitenkaan nykyisin makseta korvausta, vaan ne sisällytetään hoidosta perittäviin maksuihin. Olisi tarkoituksenmukaisempaa, että myös muussa kuin yliopistollisessa sairaalassa tehdyn tieteellisen tutkimustyön kustannuksia korvattaisiin. Lisäksi voidaan todeta, että nykyinen korvausjärjestelmä on lisännyt tutkimusaktiiviteettiä, mutta se ei ole välttämättä tukenut riittävästi laaja-alaisia tutkimuskokonaisuuksia.

Yliopistollisten sairaaloiden erityisvaltionosuudesta on maksettu tähän saakka ainoastaan lääketieteellisen tutkimuksen kustannuksia. Kaikissa yliopistollisissa sairaaloissa ja eräissä muissa sairaaloissa tehdään myös muuta terveystieteisiin kuuluvaa valtakunnallisesti merkittävää yliopistotasosta tutkimusta. Tämän vuoksi olisi tarkoituksenmukaista saattaa tällainen tutkimus nykyistä tasavertaisempaan asemaan valtion korvauksen suhteen. Eduskunta on lausumassaan, joka sisältyy hallituksen esitykseen laiksi erikoissairaanhoidolain 47 §:n muuttamisesta (HE 107/1993 vp) annettuun vastaukseen, edellyttänyt asian selvitettäväksi ja tehtäväksi sitä koskevat muutosesitykset.

1.3. Kansainvälinen käytäntö

Yleistä

Yleisesti voidaan todeta, että myös muissa

maissa yliopistollisilla sairaaloilla katsotaan olevan opetuksesta ja tutkimuksesta aiheutuvia lisäkustannuksia, jotka valtion tulee korvata. Lisärahoituksen perusteita ei yleensä ole kuitenkaan yksityiskohtaisesti selvitetty eikä tarkkoja laskelmia lisäkustannusten suuruudesta ole tehty. Lisärahoituksen suuruus määritellään eri maissa joko edellisten vuosien kustannusten, neuvotteluiden tai poliittisten päätösten perusteella.

Ruotsi

Ruotsissa maakunnat omistavat kaikki opetus- ja tutkimussairaalat. Opetusministeriö maksaa yliopistoille korvauksen lääketieteellisestä opetuksesta ja tutkimuksesta aiheutuvista lisäkustannuksista. Jokainen yliopisto puolestaan maksaa korvausta omalle maakunnalleen, jonka kanssa myös valtio on tehnyt sopimuksen. Maakunnat saavat käyttää määrärahat itse päättämällä tavalla. Maakuntien ei tarvitse tehdä tiliä rahojen käytöstä. Valtion yliopistoille maksama korvaus on nykyisin yhteensä noin 1 400 miljoonaa Ruotsin kruunua (noin 970 miljoonaa markkaa). Opetusministeriö maksaa korvauksen myös hammaslääketieteellisestä opetuksesta ja tutkimuksesta aiheutuvista lisäkustannuksista. Korvauksen määrä on nykyisin noin 96 miljoonaa kruunua (noin 66 miljoonaa markkaa).

Valtion lääketieteellisen opetuksen ja tutkimuksen lisäkustannuksiin osoittamasta korvauksen rahallisesta määrästä neuvoteltiin useita vuosia sitten. Korvauksen määrä perustuu edelleen näihin neuvotteluihin. Korvausta ei jaeta sen mukaan, kuinka paljon tieteellistä tutkimusta sairaalassa harjoitetaan tai kuinka paljon lääkäreitä koulutetaan. Korvauksen rahallista määrää korjataan vuosittain pääasiassa yleisen hinta- ja palkkakehityksen mukaisesti. Valtio ei ota huomioon tutkimuksen laatua tai määrää maksaessaan korvauksia. Yliopiston sisällä määräraha sen sijaan jaetaan tutkimuksen laadun ja määrän perusteella. Esimerkiksi väitöskirjojen ja julkaistujen artikkeleiden lukumäärän perusteella.

Norja

Norjan terveysministeriö maksaa neljälle opetussairaallalle ylimääräisen korvauksen lääketieteen opetuksesta ja tutkimuksesta ja uusien hoitokäytäntöjen ja menetelmien

käyttöönotosta ja kehittämisestä. Korvaus määräytyy sairaaloissa työskentelevien lääketieteen opiskelijoiden ja yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan professorien lukumäärän perusteella. Viimeinen käytettävissä oleva tieto on vuodelta 1990, jolloin korvauksen kokonaismäärä oli 685 miljoonaa Norjan kruunua. Opetussairaaloiden kokonaiskustannuksista korvaus kattoi 13,8 prosentista 21,9 prosenttiin eli enemmän kuin Suomessa samana aikana.

Tanska

Tanskassa valtio maksaa korvauksen lääketieteen ja hammaslääketieteen opetuksesta aiheutuvista lisäkustannuksista. Opetusministeriö määrittelee tarkemmat säännöt korvausten maksamisesta neuvoteltuaan asiasta terveysministeriön kanssa. Nykyinen menettely on otettu käyttöön vuonna 1994.

Yliopistojen opetukseen saama rahoitus määräytyy opiskelijoiden määrän perusteella. Määräraha on tarkoitettu lääkäreiden peruskoulutukseen. Vuonna 1996 määräraha on noin 195 miljoonaa Tanskan kruunua. Tanskan terveysministeriö rahoittaa lisäksi lääkäreiden erikoistumiskoulutusta noin 20 miljoonalla kruunulla (noin 16 miljoonaa markkaa). Tämä määräraha on tarkoitettu erikoistumiskoulutuksen teoreettiseen opetukseen.

Kliiniseen tutkimukseen ja opetukseen osoitetut varat jaetaan opetusosaan (55 prosenttia) ja tutkimusosaan (45 prosenttia). Osuuksien suuruudet perustuvat poliittiseen päätökseen. Tutkimukseen tarkoitettut varat kerätään yliopistoissa tutkimusrahastoon, josta määräraha jaetaan kliiniseen tutkimukseen hakemusten perusteella. Lääketieteen opiskelijoiden määrä ei vaikuta yliopiston tutkimukseen saaman määrärahan suuruuteen.

Yliopistot voivat sopia muualla kuin yliopistollisissa sairaaloissa järjestettävästä opetuksesta erillisin paikallissopimuksin. Paikallissopimukset solmitaan yliopiston dekaanin ja sen läänin valtuuston kesken, jonka sairaalassa opetusta halutaan järjestää. Paikallissopimukset antavat lääketieteellisille tiedekunnille varsin paljon vapauksia taloudellisten voimavarojen puitteissa päättää opetuksen järjestämisestä.

Tanskan terveysministeriöllä on lisäksi omia lääketieteelliseen tutkimukseen tarkoitettuja varoja. Vuonna 1995 terveysministeriö käytti tutkimukseen yhteensä noin 170

miljoonaa Tanskan kruunua (noin 136 miljoonaa markkaa). Nämä varat käytettiin muun muassa kliinisen epidemiologian ja elintarvikkeiden tutkimukseen.

Saksa

Saksassa opetus- ja tutkimuskorvaus sairaaloille vaihtelee osavaltiota toiseen. Korvaus perustuu yliopistollisen sairaalan ja osavaltion opetusministeriön tai talousministeriön sopimukseen. Opetus- ja tutkimuskorvaus on noin 20 prosenttia opetussairaaloiden käyttömenoista. Myös muille opetukseen osallistuville sairaaloille voidaan maksaa korvausta lääkärikoulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin.

Englanti

Englannissa terveysministeriö korvaa opetussairaaloille lääkärin peruskoulutuksesta ja tutkimustoiminnasta aiheutuvat lisäkustannukset. Korvauksella estetään opetuksen ja tutkimuksen kustannusten siirtyminen hoitopalvelujen hintoihin. Korvaussumma lasketaan vertaamalla opetussairaaloiden mediankustannuksia muiden sairaaloiden kustannuksiin. Koko Isossa-Britanniassa käytetään opetus- ja tutkimuskorvaukseen 554,5 miljoonaa puntaa (noin 4,2 miljardia markkaa).

Terveysministeriö jakaa korvaukset terveydenhuoltopiireille samassa suhteessa kuin piireissä on lääketieteen opiskelijoita. Piiri jakaa rahat niille sairaaloille, joiden kanssa sillä on opetussopimus. Rahaa voidaan jakaa kaikille sairaaloille, joissa opetusta annetaan. Tutkimuksen volyymi ei vaikuta korvaussummaan. Korvauksen perusteluissa sen katsotaan kattavan opetussairaaloille kustannukset, jotka aiheutuvat lääketieteen opetuksesta ja tutkimuksesta sekä muita sairaaloita korkeammista laite- ja varustelukustannuksista ja vaikeammasta potilasrakenteesta.

Skotlanti

Skotlannin terveysministeriö jakaa vuosittaisen määrärahan korvaamaan opetuksesta ja tutkimuksesta aiheutuvia lisäkustannuksia niille terveyspiireille, joiden alueella lääketieteellistä opetusta ja tutkimusta järjestetään. Vuonna 1995 terveyspiirien saaman määrärahan suuruus oli yhteensä 93 miljoonaa puntaa (noin 635 miljoonaa markkaa). Raha-

määrä on asukasta kohti laskettuna miltei täsmälleen yhtä suuri kuin yliopistollisille sairaaloille maksettava erityisvaltionosuus Suomessa. Terveyspiirit jakavat määrärahat yliopistollisille sairaaloille neuvoteltuaan asiasta lääketieteellisten tiedekuntien kanssa. Piirit jakavat pienen määrärahan myös muille sairaaloille, joissa opetusta ja tutkimusta järjestetään. Yliopistolliset sairaalat käyttävät noin 75 prosenttia saamastaan määrärahasta lääkäreiden peruskoulutukseen ja 25 prosenttia tutkimukseen.

Vertailu Suomeen

Suomessa yliopistollisille sairaaloille maksettava erityisvaltionosuus noudattaa pitkälti muiden maiden käytäntöjä.

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Tavoitteena on riittävien, laadukkaiden ja kustannuksiltaan kohtuullisten terveystalveluiden järjestäminen. Tämä näyttäisi osaltaan onnistuvan silloin, kun terveydenhuoltohenkilöstö on hyvin sekä monipuolisesti koulutettua ja työhön ohjattua ja kun toiminta perustuu parhaaseen olemassa olevaan tutkimustietoon. Viime vuosina on voimakkaasti korostettu tutkimustietoon perustuvan lääketieteen merkitystä terveydenhuoltojärjestelmän toiminnan perustana.

Esityksen tarkoituksena on tukea terveyspoliittisia tavoitteita. Uudistetun Terveystalvaille vuonna 2000 -toimenpideohjelman keskeisenä koulutuspoliittisena lähtökohtana on siirtää lääkärikoulutusta yliopistollisista sairaaloista kaikille terveydenhuollon tasoille.

Esityksen mukaan valtion varoista maksettaisiin laskennallisin perustein korvausta yliopistollista sairaalaa ylläpitävälle kuntayhtymälle lääkäreiden perus- ja erikoistumiskoulutuksesta. Myös muilla terveydenhuollon toimintayksiköillä olisi mahdollisuus esityksen nojalla päästä korvauksen piiriin. Terveidenhuollon toimintayksiköllä tarkoitetaan tässä esityksessä kuntien ja kuntayhtymien ylläpitämiä sairaaloita ja terveyskeskuksia, valtion mielisairaaloita sekä muita sairaaloita.

Yliopiston lääketieteellinen tiedekunta päättäisi lääkärin perus- ja erikoistumiskoulutuksesta ja sen, missä koulutus toteutetaan. Korvausta suoritettaisiin vain yliopiston hy-

väksymään koulutusohjelmaan kuuluvasta koulutuksesta.

Nykyinen järjestelmä lääkäreiden perusterveydenhuollon lisäkoulutuksen korvaamisesta sisällytettäisiin uudistukseen.

Silloin kun lääkärin peruskoulutusta annetaan muussa terveydenhuollon toimintayksikössä kuin yliopistollisessa sairaalassa, yliopistollisen sairaalan ylläpitämä kuntayhtymä suorittaa korvausta asianomaiselle palvelujen tuottajalle.

Muille kuin yliopistollisille sairaaloille korvattaisiin lääkäreiden erikoistumiskoulutuksesta aiheutuvia kustannuksia siltä osin kuin erikoistumiskoulutus tapahtuu lääketieteellisen tiedekunnan hyväksymässä toimintayksikössä koulutusohjelman mukaisesti. Lääninhallitus suorittaisi korvauksen asianomaisille kunnille, kuntayhtymille tai muille palvelujen tuottajille jälkikäteen puolivuositain. Kunnat, kuntayhtymät ja muut palvelujen tuottajat ilmoittaisivat koulutusohjelmaan sisältyvät asianomaisissa toimintayksiköissä toteutetut koulutuskuukaudet, jotka lääketieteellinen tiedekunta hyväksyisi.

Hammaslääketieteellinen koulutus, joka on parhaillaan erikseen selvittettävänä, on tarkoitus sisällyttää myöhemmin korvauksen piiriin.

Tarkoituksena on, ettei koko maan terveyden- ja sairaanhoidon kehittämistä koskevasta lääketieteellisestä, hoitotieteellisestä ja muusta niihin liittyvästä ja niitä tukevasta yliopistotasoisesta tutkimustoiminnasta aiheutuvia kustannuksia sisällytettäisi hoidosta perittäviin hintoihin. Tämän vuoksi ehdotetaan, että tällaisesta tutkimuksesta, jäljempänä yliopistotasoinen terveystieteellinen tutkimus, syntyvät kustannukset tulisivat korvauksen piiriin.

Yliopistollisia sairaaloita ylläpitäville kuntayhtymille korvattaisiin suoraan tutkimustoiminnasta aiheutuvia kustannuksia tarkistettuna pisteytysjärjestelmän mukaisesti. Pisteytysjärjestelmää tarkistettaisiin laatua korostavaan suuntaan niin, että tieteellisen lehden merkittävyyspainon (impaktitekijän) ollessa suurempi kuin viisi, sen julkaisuista annettaisiin neljä pistettä, kun nykyisin enimmäispistemäärä on kolme pistettä.

Yliopistollisille sairaaloille tutkimukseen osoitetusta korvauksesta vähintään kolmasosa osoitettaisiin erillisiin tutkimushankkeisiin. Hankerahoitusta voisivat hakea kaikki yliopistosairaalan vastuualueella toimivissa terveydenhuollon toimintayksiköissä yli-

opistotasoisista terveystieteellistä tutkimusta tekevät tutkimusryhmät, joiden tutkimustyön tavoitteena on terveyden edistäminen, sairauksien ennaltaehkäisy, diagnostiikka, hoito ja kuntoutus sekä terveydenhuoltojärjestelmän kehittäminen. Hankerahoitusta myönnettäessä tulisi arviointiperiaatteina käyttää hankkeen tieteellistä tasoa ja sen erityistä merkitystä terveyden- ja sairaanhoidon valtakunnallisen kehittämisen kannalta. Yliopistollisten sairaaloiden tulisi asettaa hankerahoitusta käsittelemään vähintään viisihenkinen työryhmä, johon kuuluisi ainakin lääketieteen ja hoitotieteen asiantuntijoita. Vähintään kahden asiantuntijan tulisi olla yliopistollisen sairaalan ulkopuolelta ja toisen heistä vastuualueen muusta sairaanhoitopiiristä. Yli 500 000 markan tutkimushankerahakemusten arvioinnissa tulisi käyttää vain ulkopuolisia asiantuntijoita.

Yliopistot ilmoittaisivat yliopistollisen sairaalan yhteydessä tehtyjen ja julkaistujen tutkimusten määrän sosiaali- ja terveysministeriölle. Sosiaali- ja terveysministeriö määräisi lääkäritutkimusten ja tieteellisten julkaisujen painoarvot sekä yksikköhinnat ja antaisi muut määräykset korvauksen perusteista ja käytöstä. Yliopistollista sairaalaa ylläpitävä kuntayhtymä käyttäisi saamaansa korvausta muun terveydenhuollon toimintayksikön yliopistotasoisista terveystieteellisistä tutkimuksista johtuviin kustannuksiin.

3. Esityksen vaikutukset

Esityksen mukaan yliopistollista sairaalaa ylläpitäville kuntayhtymille korvattaisiin lääkärin perus- ja erikoistumiskoulutusta valmistuneiden lääkäreiden tutkimusten määrään perustuen. Lääkäreiden peruskoulutusta ja erikoislääkärikoulutusta korvattaisiin 290 miljoonalla markalla, mikä vastaisi nykyistä korvaustasoa. Lääninhallitus maksaisi korvauksen niiden kolmen edellisen vuoden, joilta tiedot ovat saatavissa, lääketieteen lissensiaattitutkimusten ja erikoislääkäritutkimusten perusteella kuten nykyisinkin. Koska terveydenhuollon, työterveyshuollon ja yleislääketieteen koulutus tapahtuu pääosin muualla kuin yliopistollisissa sairaaloissa, se ei enää saisi lukea näiden koulutusohjelmien tutkimuksia korvaukseen oikeuttaviin pisteisiin. Jos koulutusta kuitenkin on yliopistollisessa sairaalassa, siitä aiheutuviin kustannuksiin maksetaan korvausta erikoislääkärikoulutuksen koulutuskuukausien mukaan

kuten muiden terveydenhuollon toimintayksiköiden osalta. Korvauksen taso olisi 6 000 markkaa koulutuskaukautta kohti vuonna 1997. Erikoislääkärin hallinnon pätevyyttä ei enää laskettaisi korvauksen piiriin. Koulutettavien määrien muutokset vaikuttaisivat korvauksen määrään.

Kun peruskoulutusta annetaan muussa terveydenhuollon toimintayksikössä kuin yliopistollisessa sairaalassa, esimerkiksi terveyskeskuksessa, yliopistollista sairaalaa ylläpitävä kuntayhtymä korvaisi peruskoulutusta asianomaiselle kunnalle tai kuntayhtymälle siitä korvauksesta, minkä se on saanut lääkitutkintoihin perustuen. Selvitysmies Jussi Huttusen yliopistosairaaloiden erityisvaltionosuusjärjestelmän kehittämistä koskevassa raportissa (sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus 1996:3) on arvioitu näiden kustannusten olevan 3-4 miljoonaa markkaa vuodessa.

Muille terveydenhuollon yksiköille erikoislääkärikoulutuksesta aiheutuvien lisäkustannusten korvaamiseen arvioidaan tarvittavan noin 35 miljoonaa markkaa. Erikoistumiskoulutuksessa arvioidaan olevan vuosittain yliopistosairaaloiden ulkopuolella noin 480 lääkäriä. Korvauksen suuruus olisi 6 000 markkaa kuukaudessa vuonna 1997. Korvaus koulutuskaukautta kohti olisi kaikille terveydenhuollon toimintayksiköille sama.

Lääkärin perus- ja erikoistumiskoulutuksen korvaamisen edellytyksenä olisi, että koulutus kuuluu lääketieteellisen tiedekunnan hyväksymään koulutusohjelmaan.

Perusterveydenhuollon lisäkoulutusta korvattaisiin samalla tavoin kuin vuonna 1996 vuositasona. Vuonna 1997 arvioidaan tarvittavan 900:lle lääkärintutkinnon suorittaneelle työmahdollisuus perusterveydenhuollon lisäkoulutusta varten. Korvauksen suuruus määriteltäisiin vuosittain sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön päätöksellä. Vuonna 1997 korvauksen suuruus olisi 6 000 markkaa koulutettavaa kohti kuukaudessa. Korvauksen kokonaismäärä olisi yhteensä 64,8 miljoonaa markkaa.

Kun esitys sisältää lääkärikoulutuksen korvaamisen myös muille kuin yliopistollisista sairaaloista ylläpitäville kuntayhtymille, merkitsisi se muiden terveydenhuollon toimintayksiköiden antaman koulutuksen kustannuksia vastaavan osuuden arviolta 35 miljoonan markan irrottamista sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannuksiin tarkoitusta valtionosuudesta tähän tarkoitukseen.

Esitys korvauksen maksamisesta yliopistotasaisen terveystieteellisen tutkimuksen kustannuksiin yliopistosairaaloita ylläpitäville kuntayhtymille merkitsee korvauspiiriin laajentamista lääketieteellisen tutkimuksen ohella myös muuhun yliopistotasoiseen terveystieteelliseen tutkimukseen. Edelleen määrärahaa voitaisiin käyttää koko yliopistollisen sairaalan erityisvastuualueella siten, että yliopistolliset sairaalat koordinoisivat alueella tapahtuvaa tutkimustyötä ja että myös muissa terveydenhuollon toimintayksiköissä kuin yliopistollisessa sairaalassa tehtävää yliopistotasosta terveystieteellistä tutkimustoimintaa voitaisiin rahoittaa yliopistollista sairaalaa ylläpitävän kuntayhtymän toimesta sen saamasta tutkimustoiminnan valtion korvauksesta niin kuin osapuolten kesken sovittaisiin. Korvauksen suuruus yliopistotasaisen terveystieteellisen tutkimustoiminnan kustannuksiin olisi 360 miljoonaa markkaa vuonna 1997.

Yliopistollisten sairaaloiden tulisi tuloslaskelman liitetietoihin sisällytettävällä erillisellä laskelmalla osoittaa, miten se on käyttänyt saamansa valtion korvauksen. Laskelmasta tulisi erikseen käydä ilmi lääkäreiden koulutukseen ja yliopistotasoiseen lääketieteelliseen ja muuhun terveystieteelliseen tutkimukseen tarkoitettujen määrärahojen käyttö. Kustannuslaskentamenetelmien vaatiman kehittämistyön takia opetus- ja tutkimustoiminnan erillisbudjetointiin siirryttäisiin yliopistollisissa sairaaloissa viimeistään vuoden 1998 alusta. Korvausta voitaisiin käyttää tutkimustoimintaa varten tarvittavien laitteiden hankintaan.

Korvausten tason arvioinnissa on lähtökohdana käytetty Stakesissa keväällä 1996 valmistunutta tutkimusta, jossa selvitettiin korvausjärjestelmän uudistamistyön tueksi koulutus- ja tutkimustoiminnan sairaaloille aiheuttamia kustannuksia. Tämän sairaaloiden tietoihin perustuvan ekonometrisen tutkimuksen mukaan kustannusten jakautuminen koulutuksen ja tutkimuksen kesken vastaa suurin piirtein nykyistä valtion korvauksen jakosuhdetta ja korvaustaso, 650 miljoonaa markkaa, koulutuksen ja tutkimustoiminnan yliopistosairaaloille aiheuttamien kustannusten tasoa. Laskelman mukaan koulutuksen ja tutkimuksen yliopistosairaalalle aiheuttamat kokonaiskustannukset ovat 638-664 miljoonaa markkaa laskentamallista riippuen. Suurin epävarmuus tutkimuksessa liittyy opetustoiminnan aiheuttamien kustannus-

ten arviointiin. Tutkimuksella ei pystytty luotettavasti arvioimaan koulutuksen kustannusten jakaantumista lääkäreiden peruskoulutuksen ja erikoislääkärikoulutuksen kesken. Apulaislääkäreiden erikoistumiskoulutuksessa ei olisi selvityksen mukaan eroja yliopistollisten sairaaloiden ja muiden sairaaloiden välillä.

Korvausten maksatuksen järjestäminen lääninhallitusten kautta lisäisi näiden työmäärää jossain määrin. Tällä ei kuitenkaan olisi merkittäviä valtiontaloudellisia tai organisaatio- ja henkilöstövaikutuksia.

4. Asian valmistelu

Eduskunnan vastauksessa hallituksen esitykseen erikoissairaanhoitolain 47 §:n muuttamisesta olevan lausuman mukaan eduskunta edellytti, että hallitus selvittää hoitotieteen ja muun terveydenhuoltoalan yliopistotasoisesta opetuksesta ja tieteellisestä tutkimustoiminnasta yliopistollista sairaalaa ylläpitäville sairaanhoitopiireille aiheutuvat ylimääräiset kustannukset. Lausuman mukaan erikoissairaanhoitolakiin tuli valmistella muutosesitykset siitä, miten nämä kustannukset otetaan huomioon jaettaessa valtion varoista korvausta sairaanhoitopiirien kuntayhtymille. Lisäksi eduskunta edellytti, että hallitus selvittää myös muut sairaanhoitopiireille opetus- ja tutkimustoiminnasta johtuvat ylimääräiset kustannukset ja niiden korvaamisen.

Asiaa on selvittänyt sosiaali- ja terveysministeriön asettama yliopistosairaaloiden erityisvaltionosuustyöryhmä (sosiaali- ja terveysministeriön työryhmämuistio 1995:8).

Asian jatkovalmistelua varten sosiaali- ja terveysministeriö nimesi ylijohtaja Jussi Huttusen selvitysmieheksi valmistelemaan ehdotusta lääkäreiden koulutustoimintaa ja terveydenhuollon tieteellistä tutkimustoimintaa koskevan korvausjärjestelmän uudistamisesta. Koulutuksen ja tutkimuksen kustannuksia selvitettiin Stakesin toimesta.

Valtion vuoden 1996 talousarvioesityksen yleisperustelujen mukaan lääkäreiden koulutustoimintaa ja terveydenhuollon tieteellistä tutkimustoimintaa koskeva korvausjärjestelmän uudistaminen valmistellaan siten, että se toteutetaan vuoden 1997 alusta.

Esitys perustuu selvitysmiehen ja tehtävän suorittamista varten tämän asettaman asian tuntijaryhmän ehdotukseen ja ehdotuksen lähtökohtana olevaan erityisvaltionosuustyö-

ryhmän muistioon. Ehdotukset ovat yksimielisiä.

Selvitysmies Heikki Koski on valtion ja kuntien tehtävienjakoa ja valtionosuusjärjestelmää koskevassa ehdotuksessaan (sisäasiainministeriön kuntaosaston julkaisu 6/1996) esittänyt lääkärinkoulutuksen korvaamiseksi muille kuin yliopistosairaaloille kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannusten valtionosuudesta erotettavaksi tästä opetustoiminnasta aiheutuvia lisäkustannuksia vastaava osuus 35 miljoonaa markkaa sanottuun tarkoitukseen. Stakesin tekemiä kustannuslaskelmia on käytetty arvioitaessa esityksen taloudellisia vaikutuksia.

Esityksen valmistelu on tehty virkatyönä sosiaali- ja terveysministeriössä.

Esitysluonnoksesta on saatu kirjalliset lausunnot opetusministeriöltä, Terveydenhuollon oikeusturvakeskukselta, Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskukselta, kansanterveyslaitokselta, Työterveyslaitokselta, Terveydenhuollon ammattihenkilöiden neuvottelukunnalta, lääninhallituksilta, Uudenmaan, Pohjois-Savon, Pohjois-Pohjanmaan, Pirkanmaan, Varsinais-Suomen, Etelä-Pohjanmaan, Etelä-Karjalan, Keski-Pohjanmaan, Keski-Suomen, Kymenlaakson, Lapin, Länsi-Pohjan, Etelä-Savon, Päijät-Hämeen, Itä-Savon, Vaasan, Kainuun ja Pohjois-Karjalan sairaanhoitopiireiltä, Helsingin yliopistolliselta keskussairaaltalta, Lastenlinnan sairaaltalta, Niuvanniemen sairaaltalta, Sairaala Ortonilta (Invalidisäätiön sairaala), Reumäsäätiön sairaaltalta, Helsingin, Turun ja Kuopion terveysvirastoilta, Kotkan ja Oulun sosiaali- ja terveysvirastoilta, Puolangan, Seinäjoen seudun ja Sydän-Suomen terveyskeskuksilta, Pielaveden ja Keiteleen kansanterveysyön kuntayhtymältä, Helsingin, Jyväskylän, Kuopion, Oulun, Tampereen, Turun ja Vaasan yliopistoilta, Suomen Akatemialta, Suomen Kuntaliitolta, Suomen Lääkäriliitolta, Lääkäriseura Duodecimilta, Terveyden- ja sosiaalialan ammattijärjestö Tehy ry:ltä, Suomen sairaanhoitajaliitolta, Nuorten Lääkärin yhdistykseltä ja Ylihoitajayhdistykseltä. Valtiovarainministeriöstä on ilmoitettu sen puoltavan esitystä.

Yleisesti lausunnoissa pidettiin esitysluonnosta oikeansuuntaisena ja toteuttamiskelpoisena. Monessa lausunnossa viitattiin siihen, että selvitysmies Jussi Huttusen raporttia tulisi esityksessä noudattaa ehdotettua tarkemmin. Lakiehdotuksia ehdotettiin selkeytettävän.

Pääosa lausunnoissa olleista tarkistusehdoksista on otettu huomioon esityksen jatkovalmistelussa.

5. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Esityksessä ehdotetaan sovellettavaksi kuntien valtionosuuslain (688/92) 5 ja 6 lukua

korvauksen maksamiseen, muuhun menettelyyn ja muutoksenhakuun liittyvissä asioissa. Hallitus antaa valtion vuoden 1997 talousarvioesitykseen liittyen valtionosuusjärjestelmän uudistamista koskevan esityksen. Tässä yhteydessä ehdotetaan säädettäväksi uusi kuntien valtionosuuslaki. Jos ehdotettava uudistus toteutetaan, tulisi 47 b §:ssä oleva viittaus kuntien valtionosuuslakiin tarkistaa.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Erikoissairaanhoitolaki

47 §. Pykälän nojalla suoritetaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymälle, jossa on yliopistollinen sairaala, valtion varoista laskennallisin perustein korvausta lääkärikoulutuksesta ja lääketieteellisestä tutkimustoiminnasta johtuvista ylimääräisistä kustannuksista.

Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että 1 momentin mukaan kuntayhtymälle, jossa on yliopistollinen sairaala, suoritettaisiin valtion varoista laskennallisin perustein korvausta lääkärin perus- ja erikoistumiskoulutuksesta aiheutuvista kustannuksista sekä yliopistotasoisesta terveystieteellisestä tutkimustoiminnasta aiheutuvista kustannuksista. Koulutustoiminnan osalta korvaus perustuisi lääkäritutkintojen painotettuun lukumäärään ja tutkimustoiminnan osalta tieteellisten julkaisujen painotettuun lukumäärään. Yliopistot ilmoittaisivat kalenterivuositain sosiaali- ja terveysministeriölle tutkintojen määrän sekä yliopistollisen sairaalan yhteydessä tehtyjen ja julkaistujen tutkimusten määrän. Koska terveydenhuollon yksiköissä annettavan lääkäreiden koulutuksen ja niissä tehtävän tieteellisen tutkimuksen korvausasiat kuuluvat sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalle, ehdotetaan mahdollisten epäselvyyksien välttämiseksi, että momentissa mainitaan sosiaali- ja terveysministeriö toimivaltaisena ministeriönä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin siitä, että yliopistollinen sairaala yhteensovittaisi muissa erityisvastuualueen terveydenhuollon toimintayksiköissä tehtävää yliopistotasoisesta terveystieteellistä tutkimusta näiden yksiköiden kanssa. Tällaisesta tutkimustoiminnasta johtuviin kustannuksiin yliopistollista sairaalaa ylläpitävä kuntayhtymä käyttäisi saamaansa korvausta.

47 a §. Pykälän 1 momentin mukaan silloin kun lääkärin peruskoulutusta annetaan muussa terveydenhuollon toimintayksikössä kuin yliopistollisessa sairaalassa, maksaisi uuden pykälän nojalla yliopistollista sairaalaa

ylläpitävä kuntayhtymä korvausta asianomaiselle kuntayhtymälle, kunnalle tai muulle palvelujen tuottajalle.

Pykälän 2 momentin nojalla lääninhallitus suorittaisi valtion varoista laskennallisin perustein korvausta yliopiston hyväksymän koulutusohjelman mukaisesta lääkärin erikoistumiskoulutuksesta silloin, kun se tapahtuu muissa terveydenhuollon toimintayksiköissä kuin yliopistollisissa sairaaloissa. Perusteena olisivat koulutuskuukaudet.

Pykälän 3 momentiksi ehdotetaan otettaviksi nykyiset perusterveydenhuollon lisäkoulutusta koskevat säännökset.

47 b §. Lakiin ehdotettavan uuden pykälän mukaan sosiaali- ja terveysministeriö antaisi tarkemmat määräykset korvausten perusteista ja tutkimustoimintaan tarkoitettun korvauksen käytöstä. Lääninhallitus maksaisi korvauksen yliopistollista sairaalaa ylläpitävälle kuntayhtymälle. Sairaalaa tai terveyskeskusta ylläpitävälle kunnalle, kuntayhtymälle tai muulle palvelujen tuottajalle lääninhallitus maksaisi pykälän mukaan korvauksen lääkärin erikoistumiskoulutuksesta puolivuositain kunnan, kuntayhtymän tai muun palvelujen tuottajan tekemän ja yliopiston hyväksymän ilmoituksen perusteella. Lääkärin perusterveydenhuollon lisäkoulutuksen osalta ehdotetaan, että lääninhallitus maksaisi korvauksen puolivuositain kunnalle tai kuntayhtymälle niiden tekemän ilmoituksen perusteella.

Muilta osin korvauksen maksamiseen ja muuhun menettelyyn sekä muutoksenhakuun liittyvissä asioissa noudatettaisiin soveltuvin osin, mitä kuntien valtionosuuslain (688/92) 5 ja 6 luvussa säädetään.

50 §. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana, koska lääkärin perusterveydenhuollon lisäkoulutuksen kustannusten korvaamista koskevat säännökset sisällytettäisiin 47 a §:ään.

Voimaantulosäännös

Lääkärikoulutuksen korvaamiseksi myös muille kuin yliopistollisia sairaaloita ylläpitäville kuntayhtymille ehdotetaan muiden

terveydenhuollon toimintayksiköiden antaman koulutuksen kustannuksia vastaava osuus arviolta 35 miljoonaa markkaa erotettavaksi sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannuksiin tarkoitettusta valtionosuudesta.

1.2. Kansanterveyslaki

Erikoissairaanhoitolain 47 a ja 47 b §:ään ehdotettavien säännösten johdosta tarkistettaisiin 40 §:n viittaussäännöstä.

1.3. Laki Helsingin yliopistollisesta keskussairaalasta

Erikoissairaanhoitolain 47, 47 a ja 47 b §:ään ehdotettavien säännösten johdosta tarkistettaisiin lain 7 §:n viittaussäännöstä.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Ehdotetun erikoissairaanhoitolain 47 b §:n mukaan sosiaali- ja terveysministeriö antaisi määräykset lääkärikoulutuksesta ja yliopistotasoisesta terveystieteellisestä tutkimustoiminnasta aiheutuneiden kustannusten korvausten perusteista ja käytöstä.

3. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1997.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**erikoissairaanhoitolain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 1 päivänä joulukuuta 1989 annetun erikoissairaanhoitolain (1062/89) 50 §, sellaisena kuin se on 28 päivänä marraskuuta 1994 annetussa laissa (1068/94),

muutetaan 47 §, sellaisena kuin se on 3 päivänä joulukuuta 1993 annetussa laissa (1087/93), sekä

lisätään lakiin uusi 47 a ja 47 b §, seuraavasti:

47 §

Sairaanhoitopiirin kuntayhtymälle, jossa on yliopistollinen sairaala, suoritetaan valtion varoista korvausta niihin kustannuksiin, jotka aiheutuvat lääkärin perus- ja erikoistumiskoulutuksesta sekä yliopistotasoisesta terveystieteellisestä tutkimustoiminnasta, jota toteutetaan yliopistollisen sairaalan erityisvastuualueella olevissa terveydenhuollon toimintayksiköissä. Koulutustoiminnan osalta korvaus perustuu lääkäritutkimusten painotettuun lukumäärään ja tutkimustoiminnan osalta tieteellisten julkaisujen painotettuun lukumäärään. Kukin yliopisto ilmoittaa kalenterivuositain sosiaali- ja terveysministeriölle tutkimusten määrän sekä yliopistollisen sairaalan yhteydessä tehtyjen ja julkaistujen tutkimusten määrän.

Yliopistotasoisista terveystieteellistä tutkimusta voidaan tehdä yliopistollisen sairaalan ohella myös muissa terveydenhuollon toimintayksiköissä. Yliopistollinen sairaala yhteensovittaa tällaista tutkimustoimintaa yhdessä muiden terveydenhuollon toimintayksiköiden kanssa. Yliopistollista sairaalaa ylläpitävä kuntayhtymä käyttää sille suoritettua korvausta muun terveydenhuollon toimintayksikön tällaisesta tutkimustoiminnasta johtuviin kustannuksiin.

47 a §

Silloin kun lääkärin peruskoulutusta annetaan muussa terveydenhuollon toimintayksikössä kuin yliopistollisessa sairaalassa, suorittaa yliopistollista sairaalaa ylläpitävä kuntayhtymä korvausta asianomaiselle kuntayhtymälle, kunnalle tai muulle palvelujen tuottajalle.

Muiden terveydenhuollon toimintayksi-

köiden kuin yliopistollisten sairaaloiden osalta, joita yliopisto käyttää lääkärin erikoistumiskoulutukseen, suoritetaan valtion varoista laskennallisin perustein korvausta yliopiston hyväksymän koulutusohjelman mukaisesta erikoistumiskoulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin. Korvaus perustuu toteutuneisiin koulutuskaukusiin.

Sairaanhoitopiiriä tai terveyskeskusta ylläpitävälle kunnalle tai kuntayhtymälle suoritetaan valtion varoista laskennallisin perustein korvausta lääkärin perusterveydenhuollon lisäkoulutuksesta annetun asetuksen (1435/93) 4 §:ssä tarkoitetusta koulutuksesta johtuviin kustannuksiin. Korvaus perustuu lääkäreiden ja koulutuskaukusiin määrään.

47 b §

Sosiaali- ja terveysministeriö määrää lääkäritutkimusten ja tieteellisten julkaisujen painoarvot sekä yksikköhinnat ja antaa muut määräykset korvauksen perusteista ja tutkimustoimintaan tarkoitetun korvauksen käytöstä. Lääkinhallitus maksaa korvauksen yliopistollista sairaalaa ylläpitävälle kuntayhtymälle. Sairaalaa tai terveyskeskusta ylläpitävälle kunnalle, kuntayhtymälle tai muulle palvelujen tuottajalle lääninhallitus maksaa korvauksen lääkärin erikoistumiskoulutuksesta puolivuositain kunnan, kuntayhtymän tai muun palvelujen tuottajan tekemän ja yliopiston hyväksymän ilmoituksen perusteella. Lääninhallitus maksaa korvauksen lääkärin perusterveydenhuollon lisäkoulutuksesta puolivuositain kunnalle tai kuntayhtymälle sen tekemän ilmoituksen perusteella. Muilta osin korvauksen maksamiseen ja muuhun menettelyyn sekä muutoksenhakuun liittyvissä asioissa noudatetaan soveltuvin osin

mitä kuntien valtionosuuslain (688/92) 5 ja 6 luvussa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

Sen estämättä, mitä sosiaali- ja terveyden-
huollon suunnittelusta ja valtionosuudesta

annetun lain (733/92) 10 §:n 2 ja 3 momentissa ja 18 §:ssä sekä kuntien valtionosuuslain (688/92) 4 §:ssä ja 6 §:n 1 momentissa säädetään, kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannusten valtionosuuksia vähennetään tämän lain voimaantulon johdosta 35 miljoonalla markalla.

2.

Laki**kansanterveyslain 40 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 28 päivänä tammikuuta 1972 annetun kansanterveyslain (66/72) 40 §, sellaisena
kuin se on 28 päivänä marraskuuta 1994 annetussa laissa (1067/94), seuraavasti:

40 §

Terveyskeskusta ylläpitävälle kunnalle tai
kuntayhtymälle suoritetaan lääkärikoulutuk-
sesta ja yliopistotasoisesta terveystieteellis-
tutkimustoiminnasta aiheutuviin kustan-

nuksiin korvausta siten kuin erikoissaira-
hoitolain 47, 47 a ja 47 b §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

3.

Laki

Helsingin yliopistollisesta keskussairaalasta annetun lain 7 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Helsingin yliopistollisesta keskussairaalasta 1 päivänä joulukuuta 1989 annetun lain (1064/89) 7 §, sellaisena kuin se on 28 päivänä marraskuuta 1994 annetussa laissa (1069/94), seuraavasti:

7 §

Valtion korvaus

Kuntayhtymälle suoritetaan lääkärikoulutuksen ja yliopistotasaisen terveystieteellisen tutkimustoiminnan järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin valtion korvausta ja kuntayhtymä suorittaa korvausta lääkärien peruskoulutuksesta ja tutkimustoiminnasta siten

kuin erikoissairaanhoitolain 47, 47 a ja 47 b §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

Helsingissä 27 päivänä syyskuuta 1996

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Ministeri Terttu Huttu-Juntunen

1.

Laki

erikoissairaanhoidon lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 1 päivänä joulukuuta 1989 annetun erikoissairaanhoidon lain (1062/89) 50 §, sellaisena kuin se on 28 päivänä marraskuuta 1994 annetussa laissa (1068/94),
muutetaan 47 §, sellaisena kuin se on 3 päivänä joulukuuta 1993 annetussa laissa (1087/93), sekä
lisätään lakiin uusi 47 a ja 47 b §, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

47 §

Sairaanhoidopiiriin kuntayhtymälle, jossa on yliopistollinen sairaala, suoritetaan valtion varoista laskennallisin perustein korvausta lääkärikoulutuksesta ja lääketieteellisestä tutkimustoiminnasta johtuvista ylimääräisistä kustannuksista. Opetustoiminnan osalta korvaus perustuu lääkärintutkimusten painotettuun lukumäärään ja tutkimustoiminnan osalta tieteellisten julkaisujen painotettuun lukumäärään. *Terveystieteellisen tutkimustoiminnan osalta tieteellisten julkaisujen painotettuun lukumäärään. Terveystieteellisen tutkimustoiminnan osalta tieteellisten julkaisujen painotettuun lukumäärään.* Kunkin yliopiston lääketieteellinen tiedekunta ilmoittaa kalenterivuositain sosiaali- ja terveysministeriölle tutkimusten määrän. Kunkin yliopiston lääketieteellinen tiedekunta ilmoittaa kalenterivuositain sosiaali- ja terveysministeriölle yliopistosairaalan yhteydessä tehtyjen ja julkaistujen tutkimusten määrän. *Sosiaali- ja terveysministeriö määrää lääkärintutkimusten ja tieteellisten julkaisujen painoarvot ja yksikköhinnat ja antaa muut määräykset korvauksen laskemiseksi.*

Jos sairaanhoidopiiriin kuntayhtymän muuta kuin 1 momentissa tarkoitettua sairaalaa tai sen osaa käytetään asetuksella määrättävässä laajuudessa lääkärikoulutukseen ja lääketieteelliseen tutkimustoimintaan, valtion varoista suoritetaan sairaanhoidopiiriin kuntayhtymälle korvausta 1 momentissa määritellyn laskentaperustein.

47 §

Sairaanhoidopiiriin kuntayhtymälle, jossa on yliopistollinen sairaala, suoritetaan valtion varoista korvausta niihin kustannuksiin, jotka aiheutuvat lääkärin perus- ja erikoistumiskoulutuksesta sekä yliopistotasoisesta terveystieteellisestä tutkimustoiminnasta, jota toteutetaan yliopistollisen sairaalan erityisvastuualueella olevissa terveydenhuollon toimintayksiköissä. Koulutustoiminnan osalta korvaus perustuu lääkärintutkimusten painotettuun lukumäärään ja tutkimustoiminnan osalta tieteellisten julkaisujen painotettuun lukumäärään. *Kunkin yliopisto ilmoittaa kalenterivuositain sosiaali- ja terveysministeriölle tutkimusten määrän ja yliopistollisen sairaalan yhteydessä tehtyjen ja julkaistujen tutkimusten määrän.*

Yliopistotasoisesta terveystieteellisestä tutkimuksesta voidaan tehdä yliopistollisen sairaalan ohella myös muissa terveydenhuollon toimintayksiköissä. Yliopistollinen sairaala yhteensovittaa tällaista tutkimustoimintaa yhdessä muiden terveydenhuollon toimintayksiköiden kanssa. Yliopistollista sairaalaa ylläpitävä kuntayhtymä käyttää sille suoritettua korvausta muun terveydenhuollon toimintayksikön tällaisesta tutkimustoiminnasta johtuviin kustannuksiin.

47 a §

Silloin kun lääkärin peruskoulutusta annetaan muussa terveydenhuollon toimintayksikössä kuin yliopistollisessa sairaalassa, suorittaa yliopistollista sairaalaa ylläpitävä kuntayhtymä korvausta asianomaiselle kun-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

tayhtymälle, kunnalle tai muulle palvelujen tuottajalle.

Muiden terveydenhuollon toimintayksiköiden kuin yliopistollisten sairaaloiden osalta, joita yliopisto käyttää lääkärin erikoistumiskoulutukseen, suoritetaan valtion varoista laskennallisin perustein korvausta yliopiston hyväksymän koulutusohjelman mukaisesta erikoistumiskoulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin. Korvaus perustuu toteutuneisiin koulutuskuukausiin.

Sairaanhoitopiiriä tai terveystalosta ylläpitävälle kunnalle tai kuntayhtymälle suoritetaan valtion varoista laskennallisin perustein korvausta lääkärin perusterveydenhuollon lisäkoulutuksesta annetun asetuksen (1435/93) 4 §:ssä tarkoitettua koulutuksesta johtuviin kustannuksiin. Korvaus perustuu lääkäreiden ja koulutuskuukausien määrään.

47 b

Sosiaali- ja terveysministeriö määrää lääkäritutkintojen ja tieteellisten julkaisujen painoarvot sekä yksikkö hinnat ja antaa muut määräykset korvauksen perusteista ja tutkimustoimintaan tarkoitetun korvauksen käytöstä. Lääkinhallitus maksaa korvauksen yliopistollista sairaalaa ylläpitävälle kuntayhtymälle. Sairaala tai terveystalosta ylläpitävälle kunnalle, kuntayhtymälle tai muulle palvelujen tuottajalle lääkinhallitus maksaa korvauksen lääkärin erikoistumiskoulutuksesta puolivuositain kunnan, kuntayhtymän tai muun palvelujen tuottajan tekemän ja yliopiston hyväksymän ilmoituksen perusteella. Lääkinhallitus maksaa korvauksen lääkärin perusterveydenhuollon lisäkoulutuksesta puolivuositain kunnalle tai kuntayhtymälle sen tekemän ilmoituksen perusteella. Muilta osin korvauksen maksamiseen ja muuhun menettelyyn sekä muutoksenhakuun liittyvissä asioissa noudatetaan soveltuvin osin, mitä kuntien valtiosuvelain (688/92) 5 ja 6 luvussa säädetään.

50 §

Sairaanhoitopiiriä ylläpitävälle kunnalle tai kuntayhtymälle suoritetaan valtion varoista laskennallisin perustein korvausta lääkärin perusterveydenhuollon lisäkoulutuksesta annetun asetuksen (1435/93) 4 §:ssä tarkoitettua koulutuksesta johtuviin kustannuksiin.

50 §

(kumotaan)

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

Sairaanhoitopiiriä ylläpitävä kunta tai kuntayhtymä ilmoittaa puolivuositain asianomaiselle lääninhallitukselle sairaalassa koulutuksessa olleet lääkärit ja koulutuskuukausien määrän.

Lääninhallitus suorittaa ilmoituksen perusteella korvauksen sairaanhoitopiiriä ylläpitävälle kunnalle tai kuntayhtymälle. Sosiaali- ja terveysministeriö päättää vuosittain korvauksen laskennassa käytettävistä perusteista.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 199 .*

Sen estämättä, mitä sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain (733/92) 10 §:n 2 ja 3 momentissa ja 18 §:ssä sekä kuntien valtionosuuslain (688/92) 4 §:ssä ja 6 §:n 1 momentissa säädetään, kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannusten valtionosuuksia vähennetään tämän lain voimaantulon johdosta 35 miljoonalla markalla.

2.

Laki**kansanterveyslain 40 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 28 päivänä tammikuuta 1972 annetun kansanterveyslain (66/72) 40 §, sellaisena kuin se on 28 päivänä marraskuuta 1994 annetussa laissa (1067/94), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

40 §

Terveyskeskusta ylläpitävälle kunnalle tai kuntayhtymälle suoritetaan valtion varoista laskennallisin perustein korvausta lääkärin perusterveydenhuollon lisäkoulutuksesta annetun asetuksen (1435/93) 4 §:ssä tarkoitusta koulutuksesta johtuviin kustannuksiin. Terveyskeskusta ylläpitävä kunta tai kuntayhtymä ilmoittaa puolivuositain asianomaiselle lääninhallitukselle terveystieteellisessä koulutuksessa olleet lääkärit ja koulutuskaukausien määrän. Lääninhallitus suorittaa ilmoituksen perusteella korvauksen terveyskeskusta ylläpitävälle kunnalle tai kuntayhtymälle. Sosiaali- ja terveysministeriö päättää vuosittain korvauksen laskennassa käytettävistä perusteista.

Ehdotus

40 §

Terveyskeskusta ylläpitävälle kunnalle tai kuntayhtymälle suoritetaan *lääkärikoulutuksesta ja yliopistotasoisesta terveystieteellisestä tutkimustoiminnasta aiheutuviin kustannuksiin korvausta siten kuin erikoissairaanhoidon lain 47, 47 a ja 47 §:ssä säädetään.*

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 . _____

3.

Laki**Helsingin yliopistollisesta keskussairaala-
lain 7 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Helsingin yliopistollisesta keskussairaala-
 lain (1064/89) 7 §, sellaisena kuin se on 28 päivänä marraskuuta 1994 annetussa laissa
 (1069/94), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

7 §

Valtion korvaus

Kuntayhtymälle ja erillisenä kuntayhtymänä toimivalle Lastenlinnan sairaalan kuntayhtymälle suoritetaan toiminnan järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin erikoissairaanhoidon lain 47 §:n 1 momentin ja 50 §:n mukainen valtion korvaus.

Ehdotus

7 §

Valtion korvaus

Kuntayhtymälle suoritetaan lääkärikoulutuksen ja yliopistotasaisen terveystieteellisen tutkimustoiminnan järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin valtion korvausta ja kuntayhtymä suorittaa korvausta lääkäreiden peruskoulutuksesta ja tutkimustoiminnasta siten kuin erikoissairaanhoidon lain 47, 47 a ja 47 b §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
 kuuta 199 .